

Impulscontrolestoornissen bij de ziekte van Parkinson: essentiële feiten voor patiënten

WAT ZIJN IMPULSCONTROLESTOORNISSEN EN HOE FREQUENT KOMEN ZE VOOR BIJ PARKINSON?

Impulscontrolestoornissen (ICS) zijn een groep van overmatige en schadelijke drang en gedragingen die soms voorkomen bij mensen met de ziekte van Parkinson (PD, naar het Engelse Parkinson's Disease). Ze kenmerken zich door blijvende gedachten aan of oncontroleerbare drang om iets te doen. Ze zijn vaak een bijwerking van bepaalde medicatie. Het komt voor dat patiënten zelf niet inzien dat er een probleem is. Ongeveer 10 à 20% van patiënten met PD ontwikkelen ergens in hun ziekteverloop ICS.

WELK GEDRAG KAN VOORKOMEN BIJ ICS?

Patiënten met ICS kunnen een aantal symptomen vertonen:

- Overmatig gokken
- Vreetbuien
- Overmatig winkelen of geld uitgeven
- Ongewone seksuele handelingen

Deze gedragingen kunnen storend zijn omdat ze persoonlijke, familiale of sociale problemen kunnen veroorzaken. Zo kunnen door gokken of overmatig winkelen ernstige financiële problemen ontstaan. Vreetbuiten kunnen leiden tot overgewicht.

Een andere frequente gedraging heet punding. Punding is het steeds opnieuw doen van een zo goed als zinloze handeling, zoals een computer uit elkaar halen en terug opbouwen, boeken uit de kast halen en ze er terug insteken, etc.

HEBBEN ICS TE MAKEN MET ANTIPARKINSONMEDICATIE?

ICS kunnen optreden bij elke persoon met PD, ongeacht hoe ze behandeld werden of worden. Toch is het zo dat ICS het vaakst voorkomen bij mensen die behandeld worden met zogenaamde dopamine agonisten, zoals:

- Pramipexole
- Ropirinole
- Rotigotine

ICS kunnen voorkomen bij onbehandelde parkinsonpatiënten, of bij andere medicatie, maar dat is veel zeldzamer.

HOE WEEET IK OF IK RISICO LOOP OP ICS?

Patiënten die graag nieuwe dingen opzoeken of van nature impulsief zijn hebben een hoger risico op ICS. Een voorgeschiedenis van gokken of alcoholmisbruik kunnen uw risico doen toenemen. Mannen en jongere patiënten lijken ook vaker ICS te ontwikkelen. De sterkste risicofactor is echter het gebruik van dopamine agonisten, zeker bij hoge doseringen.

WAT MOET IK DOEN ALS IK ICS VERMOED?

De allerbelangrijkste stap is inderdaad het meteen herkennen van ICS, vermits ze ernstige financiële of relationele problemen met zich mee kunnen brengen. Als u denkt dat u of uw naaste aan ICS lijdt, zeg dat dan aan uw arts. Dit kan uiteraard volstrekt confidentieel. Net als met andere problemen kan het nuttig zijn om er iets over op te schrijven als mondeling praten moeilijk of gevoelig is. Zoals steeds kan het nuttig zijn om ook andere naasten of mantelzorgers om hun input te vragen en samen een oplossing te zoeken.

Soms is het zo dat patiënten met ICS het probleem onvoldoende beseffen. Ze kunnen hun ICS ook geheimhouden. Daarom is het erg belangrijk voor mantelzorgers en familieleden om samen te werken met gezondheidsprofessionals om ICS te ontdekken en te behandelen.

KUNNEN ICS BEHANDELD WORDEN?

Ja. Allereerst kan uw arts uw parkinsonmedicatie aanpassen. Het in dosis verlagen of stoppen van een dopamine agonist helpt meestal. Wel is het belangrijk dit nooit plots en zonder overleg met een arts te doen. Soms ontstaan er dan immers onttrekkingssymptomen zoals:

- Angst
- Depressie en apathie
- Vermoeidheid
- Slaapproblemen
- Veralgemeende pijnen

Spreek met een gezondheidsprofessional wanneer u last heeft van depressie of andere stemmingsstoornissen. Soms kan bepaalde psychiatrische medicatie nuttig zijn.

Het overwinnen van ICS kan een uitdaging zijn. Toch kunt u mee op zoek gaan naar oplossingen voor dit vervelend probleem. Denk er aan om geregeld samen te zitten en te communiceren met uw zorgverleners en naasten.